

NATIONALE TUINVERSIERINGSKUNST.

DOOR D. J. VAN DER VEN.

BRONNIMF

DEZE aflevering van „Panorama” brengt tuinbeelden en tuinvazen in groote verscheidenheid en ze doet zulks opeen tijdstip, dat niet beter zou kunnen worden gekozen. Immers vorige tot koopen lokkende nummers verkondigden het u reeds in Tepe's stemmingsvollen natuurfoto's, dat de herfst gekomen was, en een oud leerdichtje van Broeder Gheraert, genomen uit zijn „Natuurkunde van het Geheel al” zeide mij bij het kalenderblaadje afrekken:

Tsevende tekijn, dat 's waghescalc.
Want men weet dan wale
Dat die dach es dan even lanc,
Gegen die nacht in dien ganc;
Die Erefst gaet dan inne
Na astronomie sinne.

De herfst, het wondere kleurenzeizoen, dat ons telken jaar weeraan droomend gevangen houdt in zijn blozende en verbleekende boomenpracht, hij is weer gekomen alseen weldadigenazomer Verlenging, misschien zich rekkend tot Sint Michiel.

En de mensch vergeet dan zoo gauw, dat één kleine windrichtingverandering plots het jaargetijkskarakter kan laten zien, op een wijze zóó ruw, zóó guur, dat we naar regenjassen en warme ulsters grijpen, dat we weer de dagen naderen waarin St. Katheleynne de koeien aan de lijn bindt en de laatste buitenminnende stadsmenschen hun verblijven op het land verwisselen met die in de amusements biedende stad.

O, 't wordt nu heusch ernst in de bosschen van ons mooie vaderland, want de herfst gaat zich nu niet toonen als de mooie warm-zachte najaartijd, die heel de boomenwereld in ontroering brengt, maar treedt op als de werker, die al de weelde opruimt van den zomer en het groote natuurhuis klaar en sober gereedmaakt voor den winter. Dat is de onmeedogende strenge herfst, die met een „nu heb jullie genoeg gepronkt” d' loofboomen, hun bladerentooi doet verliezen, die regenvlagen neerkletst zóó dat 't woud beeft en steunt, boomen en struiken zich buigen en wenden, maar machteloos zich toch aan 's herfst's strenge regeeringsvoorschriften moeten onderwerpen.

Dan staan we voor de drie maanden van het jaar, die ééns door den Engelschen schrijver Sydney Smith als navolging op de Fransche van de Republikeinsche kalender gedoopt zijn „wheezy, sneezy and breezy.”

Bedacht men hollandsche vertalingen, dan zou men al spoedig komen tot het trio de miezerige, de vriezerige en de briezerige, in hun klanken reeds sterk herinnerend aan het laatste couplet van de Genestet's boutade:

„Uw kliemerig klimaat maakt mij het bloed in de aderen
Tot modder, 'k heb geen lied, geen honger, vreugd noch vree,
Trek overschoenen aan, gewijde grond der vad'ren
Gij — niet op mijn verzoek — ontweekerd aan de zee.”

Wanneer ge dan op zoo'n druilerigen Novemberdag uw blikken richt naar de eeuwige groene melancholische Taxusboomen, naar de blauwe Retinosperas, de glanzige jeneverbessen, de uitheemsche coniferen, in 't kort, als ge u omringd ziet van al die groenblijvende struiken, die in de komende maanden als de meest sprekende tuin en parkbeplanting gelden... zal de massale groepeerings van hoge ernstige chamaycypare soorten, het staalblauw en de zwak-fijne tinten der glauca-varlétéiten u, als ge voor natuurindrukken vatbaar zijt niet opbeuren, doch dieper uw smart doen gevoelen. Maar zet op een grasveld met een zóó stemmig fond evergroens een fijnbelijnde goed geproportioneerde vaas plaats er een blank tuinbeeld en uw gedachten-gang ontwikkelt zich bij de beschouwing van zulk een winterpartij in een geheel andere richting. Hoe komt dat?

Wel omdat het tuinornament, mits met sentiment uitgevoerd en geheel in harmonie gebracht met de omgeving, waartusschen het staat, nooit zoo zeer als in den winter haar bloemenrol van schoonheidgeefster speelt omdat — de oude Lenotrotuinen hebben het zoo schitterend bewezen — het tot uiting gekomen gevoel van den beeldhouwer kan maken dat aan de vaas geheel en al de rol van bloem toebedeeld wordt.

En zoo is het ook met het tuinbeeld.

Is de bewonderenswaardige „Flora” van het paviljoen der Tuilerien, waarin de beroemde Fransche beeldhouwer Carpeaux zich geheel en spontaan gegeven heeft, zoodat zij als 't ware van waarheid, gracie en geest straalt niet als een vrije bloem ontloken ondanks de conventie van een in een streng keurslijf gesloten negentiende-eeuwsche kunst? Werd niet sedert overoude tijden in Italië ingezien, dat beeldhouwwerk en fontein als bekorende schoone stadsversieringen niet te loochenen nuttigheid bezitten? Moet men in onze dagen niet minstens even veel ten koste leggen voor het welzijn van geest en ziel als voor de groote sociale lichamelijke hygiëne? Vragen, die onwillekeurig op de lippen komen, als we zien hoe weinig ons volk gehecht schijnt te zijn aan kunstzinnige monumenten en versieringen

SIERVAAS

FLORA TEMPEL

ANTIEKE VAAS MET BACCHANTENFEEST.
(ORIGINEEL IN HET VATICANAAN TE ROME.)

in tuinen en openbare parken.

Vinden we in het buitenland overal de prachtigste parkvazen en parkbeelden aan den openbaren weg, hier schijnt Bernardin de Saint Pierres uitspraak: „Point d'attributs mythologiques ou le peuple n'entend rien” zoo als onaanvechtbaar axioma opgevat te zijn, dat men overtuigd niet te behooren tot een volk dat een Phidias of Praxiteles heeft voortgebracht, tot voor korten tijd volhardde maar in het geheel geen kunstzinnige tuin of parkversieringen te plaatsen. Tot voor korten tijd, want

eindelijk is ook bij ons een kentering ten goede gekomen. Immers door de verbeterde verkeersmiddelen en de in alle rangen der samenleving gevoelde „drang naar buiten” is het mogelijk in de stad zijn dagelijksche bezigheden te verrichten en na afloop zijn vrijen tijd „buiten” door te brengen.

En bij het intiemere samenleven van de hoog-ontwikkelde stadsmensch en de natuur is men gaan inzien, dat vazen en beelden de bekoring van een tuin verhoogen, dat ze als overgang van huis tot natuur er zelfs moeilijk gemist kunnen worden. En daar zeker getuigd mag worden, dat de tuin een bezitting moet zijn voor niemand te hoog of te laag en genoeg geeft voor oud en jong, zoo is het van groot gewicht te begrijpen, dat het groot grondbezit ons wel de heerlijkste voorbeelden kan schenken van kostelijke en decoratieve aanlagen, maar dat de eigenaar van een bescheiden villa, ja zelfs de bewoner van een kleine cottage met de tot zijn beschikking staande middelen, resultaten kan bereiken, die naar verhouding even belangrijk als kunstzinnig kunnen zijn.

Maar nu mag de kosten voor hen, die kapitalen besteden aan grootsche parkaanleg een vrij onbelangrijke overweging zijn, voor den „buiten” levenden stadsmensch met bescheiden middelen dient deze uitgave wel terdege onder oogen gezien te worden, en het is een tot verheuging stemmend feit, dat er in ons land door meer dan één firma naar wordt gestreefd tegen een minimum prijs eerste klasse copieën van Grieksche of Romeinsche vazen en vermaarde tuinbeelden te leveren en ook oorspronkelijke ontwerpen, door nieuwe methoden in een materiaal te verwerken, dat, bestand tegen alle ongunstige weersinvloeden door groote prijsmatigheid gebracht kan worden onder alle „buiten” en „tuinversiering” minnende liefhebbers. Willem Brouwer te Leiderdorp, de artistieke ontwerpers van de Hoozeberg te Velsen en niet het minst de nog jonge maar energieke firma van Balgooy te Nijmegen... ze arbeiden allen met ijver aan de verwezenlijking van het edele doel: goede en goedkoop te leveren.

Nu de z.g. „nieuwe” Engelsche tuinstijl ons een tuin geeft, die aestetisch bevrediging schenkt en door tijdschrift en weekblad in woord en beeld verkondigt wordt, dat de schoonheid in de innerlijkste betrekking tot den mensch staat, nu komt een tak van kunstnijverheid tot bloei, welke alleen zijn bestaansvoorwaarde vindt in de tot waarheid gemaakte wensch van „eigen” huis en hof te bezitten.

De binnenhuiskunst ontwikkelt zich volgens aestetische banen en nu de nieuwe richting in de tuinarchitectuur den tuin beschouwt als een verruiming van het huis, nu wij dus en tuin en woning tesamen als „ons thuis” gaan beschouwen zal onze zorg voor de aankleding van den tuin ook grooter worden.

Moet ik na deze beschouwingen met mijn lezers nog over den technischen kant van het tuinversiering vraagstuk spreken? Moet ik, wijzend op de beschouwing van tuinsieraden in de open lucht er aan herinneren, dat de afwerking niet te precieus mag zijn, maar voldoen moet aan Beets eischen in:

„Wat schoon is moet eenvoudig zijn
Maar eenvoud mag geen ruwheid wezen
Eenvoudig zij 't gevoel, maar fijn?”

Och, op deze vragen wil ik in dit vluchtige schetsje geen antwoord geven, maar alleen mijn vreugde uitspreken dat ook in Nederland een streven ingang vindt, dat in het buitenland zich reeds van groote algemeene waardeering verzekerd mag weten.

Nu staan we weer voor de komende sombere wintermaanden, de zon die heden schijnt kan morgen verscholen zijn achter een ondoordringbaar velum van regenzwarte wolken. De tuinen krijgen een verlaten, sommige een droef aanzien. Daarom is het juist nu de tijd te wijzen, in een zoo mooi tijdschrift als Panorama is op een nationale kunstnijverheid in opkomst en de hoop uit te spreken dat haar producten een even groote verbreiding in den lande zullen krijgen als het populaire tijdschrift, dat in zijn herfstnummer van heden in woord en beeld propaganda maakt voor een artistieke tuinversiering.

Waarvan ik dan later de bewijzen hoop te zien in de tuinen mijner „Panorama”-lezers.

Haarlem, 12 October 1913.

NIMROD GROEP